

بیش از هفتاد راوی در منابع اهل سنت از امام صادق(ع) نقل روایت کرده‌اند

بیش از هفتاد راوی در منابع اهل سنت، از جمله ائمه اربعه اهل سنت، همگی با واسطه یا بلاواسطه از امام صادق(ع) نقل روایت دارند و جالب آن که صحیح بخاری که از امام صادق(ع) نقل روایت نکرده، مورد اعتراض بسیاری از علمای اهل سنت قرار گرفته است.

بیش از هفتاد راوی در منابع اهل سنت، از جمله ائمه اربعه اهل سنت، همگی با واسطه یا بلاواسطه از امام صادق(ع) نقل روایت دارند و جالب آن که صحیح بخاری که از امام صادق(ع) نقل روایت نکرده، مورد اعتراض بسیاری از علمای اهل سنت قرار گرفته است.

حجت الاسلام و المسلمین مهدی رستم‌نژاد، عضو هیئت علمی جامعةالمصطفی(ص) العالمیة، در گفت‌وگو با خبرگزاری قرآنی ایران (ایکنا)، به ارائه سخنانی درباره جایگاه امام صادق(ع) در آثار بزرگان اهل سنت از متقدمین و متأخرین پرداخت و اظهار کرد: درباره زندگی، مناقب و فضائل امام صادق(ع) و تأثیرگذاری ایشان بر فرهنگ اسلامی آثار زیادی در میان شیعه و اهل سنت نگاشته شده است؛ چه کتاب‌هایی که به صورت و چه مطالبی که به صورت غیر مستقل ضمن کتاب‌های دیگر نوشته شده، بسیار زیاد است.

وی در بخشی از سخنان خود با اشاره به تأسیس مدرسه علمی امام صادق(ع) گفت: امام(ع) قبل از آن که حوزه علمی خود را در دو منطقه مدینه (عریض و العوالی) برقرار کند، به سبب آن که در برهه‌هایی از زمان حتی ایشان را به مسجد راه نمی‌دادند، ابتدا این حوزه را در منزل خود تأسیس کرد. از زمان تأسیس حوزه امام صادق(ع) چیزی نگذشته بود که گفته شده در مسجد مدینه هفتصد حلقه علمی - از مذاهب مختلف - همگی 171#& قال الباقر(ع)؛ و 171#& قال الصادق(ع)؛ می‌گفته‌اند.

عضو هیئت علمی جامعةالمصطفی(ص) العالمیة تصریح کرد: این‌گونه نبوده که این حلقه‌ها همگی شیعه بوده باشند؛ بلکه بسیاری از این‌ها مربوط به بزرگان اهل سنت بوده است. بزرگان اهل سنت در منابع خود از امام صادق(ع) احادیث فراوانی نقل کرده‌اند و از ائمه اربعه، مانند مالک و ابوحنیفه تا شاگردان آنها از جمله ابن‌ادریس شافعی و احمد بن حنبل، همگی با واسطه یا بلاواسطه از امام صادق(ع) نقل روایت دارند.

وی ادامه داد: از جمله بزرگان اهل سنت که در حدیث و به ویژه در تفسیر از محضر امام صادق(ع) استفاده کرده‌اند، می‌توان به شخصیت‌هایی چون سفیان ثوری، سفیان بن عیینه، یحیی بن سعید انصاری، یحیی بن سعید قطان، ایوب سجستانی و ... اشاره کرد که تعداد آنان به بیش از هفتاد تن می‌رسد و این نشان از گستردگی روایات امام صادق(ع) در بخش‌های تفسیری، حدیثی، فقهی و اخلاقی دارد.

عالم بزرگ اهل سنت شیخ ابوبکر بن شهاب‌الدین حضرمی در کتاب خود این اقدام بخاری را مورد اعتراض قرار داده و می‌نویسد: عجب ماجرای جانسوز و دل‌گدازی است، ماجرای شیخ محمد اسماعیل بخاری؛ او در کتاب خود به احادیث حضرت صادق(ع) راستگو احتجاج نکرده است

مؤلف کتاب 171#& جلوه‌های پیام الهی در قرآن؛ تصریح کرد: با وجود آنکه امام صادق(ع) از جایگاه عظیم علمی و حدیثی در احادیث اهل سنت برخوردار است و منبع عظیمی برای حدیث و تفسیر آنان محسوب می‌شود، اما جالب است که صحیح بخاری از امام صادق(ع) نقل نکرده است. برخی از علمای اهل سنت که از تعصب کمتری برخوردارند، این نکته را بر محمد بن اسماعیل بخاری اشکال گرفته‌اند.

وی خاطرنشان کرد: برای نمونه عالم بزرگ شیخ ابوبکر بن شهاب‌الدین حضرمی در کتاب خود این اقدام بخاری را مورد اعتراض قرار داده و می‌نویسد: عجب ماجرای جانسوز و دل‌گدازی است، ماجرای شیخ محمد اسماعیل بخاری؛ او در کتاب خود به احادیث حضرت صادق(ع) راستگو احتجاج نکرده است؛ در حالی که به احادیثی از مرجئه و خوارج و افرادی چون عمران بن حطان و مروان و زاده زن خطاکار احتجاج جسته است!

نویسنده کتاب 171#& تکرارپذیری حادثه عاشورا؛ افزود: حضرمی در ادامه می‌گوید: سوگند به خدا که حضرت جعفر صادق(ع) همچون مشعل فروزان هدایت است که خداوند آیاتی را در نمایاندن عظمت آن جناب نازل کرده است. او یگانه عصر خود و در دانش و تقوا سرآمد روزگار خود بود و در عمر سراپا پرهیزکاری خود، مرتکب کوچکترین گناهی نشد.

وی ادامه داد: با توجه به این که محمد بن اسماعیل بخاری در عصر امامین عسکریین(ع) زندگی می‌کرد و کمتر از صد سال با امام صادق(ع) فاصله داشت که ائمه مذاهب اربعه اهل سنت، مستقیم یا غیر مستقیم از محضر آن بزرگوار استفاده کرده‌اند و بیش از

هفتاد راوی در منابع اهل سنت از ایشان نقل روایت کرده‌اند، چگونه است که محمد بن اسماعیل بخاری - با آن همه سفرهای طولانی برای کسب حدیث و از جمله 6 سال اقامت در حجاز - از امام صادق(ع) حتی يك حدیث هم نقل نکرده است، در حالی که از افراد دیگر و برخی از دشمنان اهل بیت(ع) مانند خوارج و نواصب نقل حدیث کرده است.

رستم‌نژاد با اشاره به سخنان برخی از علمای اهل سنت در توجیه اقدام محمد بن اسماعیل بخاری در نقل نکردن روایت از امام صادق(ع) گفت: از جمله ابن مدینی می‌گوید که محمد بن اسماعیل بخاری از یحیی بن سعید قطان درباره امام(ع) چیزی را شنیده بود و به سبب آن چیز! - که بدان تصریح نکرده - از امام(ع) نقل حدیث نکرده است!

وی با بین این‌که ابن تیمیه نیز در کتاب خود منهاج السنة (4/143) به همین مطلب اشاره می‌کند، اضافه کرد: ابن تیمیه که در حقیقت مؤسس نوعی فکر سلفی و پدر فکری وهابیت امروز محسوب می‌شود، می‌گوید: بخاری با علم به روایات جعفر بن محمد(ع) و مقام و منزلت او، از روایات او روی گردانده است، چون سخنانی از یحیی بن سعید قطان درباره جعفر بن محمد(ع) به بخاری رسیده بود و از همین روی بخاری از او نقل حدیث نکرده است!

عضو هیئت علمی جامعه المصطفی(ص) العالمیه خاطرنشان کرد: همین مسئله را بسیاری از علمای اهل سنت پاسخ گفته اند و تصریحات بسیار زیادی از علمای بزرگ اهل سنت در عظمت مقام علمی، حدیثی و تفسیری حضرت امام صادق(ع) وجود دارد و آنان امام(ع) را از اهل بیت(ع) و از فرزندان پیامبر(ص) می‌دانند.

وی اظهار کرد: استاد محمد ابوزهره در کتابی با عنوان «ابوحنیفه؛ (ص 82) عنوان می‌کند که همان‌گونه که ابوحنیفه اتصال علمی به امام باقر(ع) داشت، از فرزندش جعفر صادق(ع) هم علم آموخت؛ ابوحنیفه می‌گفت به خدا سوگند فقیه‌تر از جعفر بن محمد(ع) ندیدم و علما، جعفر صادق(ع) را از شیوخ و اساتید ابوحنیفه به شمار آورده‌اند. استاد عبدالحلیم جندی از علمای معاصر اهل سنت که کتاب ویژه ای درباره امام صادق(ع) نگاشته، نیز به این مطلب اشاره کرده است.

رستم‌نژاد تصریح کرد: خلاصه آن که سخنی را که ابن تیمیه در توجیه اقدام محمد بن اسماعیل بخاری در نقل نکردن روایت از امام صادق(ع) آورده، مورد تأیید بسیاری از علمای اهل سنت قرار نگرفت، زیرا علمای طراز اول اهل سنت و صاحبان مذاهب اربعه خود شاگرد امام صادق(ع) بوده و از امام(ع) نقل روایت کرده‌اند و غیر از این‌ها بسیاری از علمای اهل سنت، روایات زیادی از امام(ع) نقل کرده‌اند.

عضو هیئت علمی جامعه المصطفی(ص) العالمیه خاطرنشان کرد: جالب است که ابن ابی‌الحدید معتزلی در عبارتی می‌گوید که ریشه علم فقه به امیرالمؤمنین(ع) برمی‌گردد، زیرا ابوحنیفه فقه را نزد جعفر بن محمد(ع) خواند و جعفر بن محمد(ع) نزد پدرش و ... که سرانجام به امام علی(ع) می‌رسد که این عبارت نشان دهنده آن است که حتی فقه اهل سنت نیز به نوعی متصل به امام صادق(ع) است.